

Nagel, Klaus:

EGY FÜRDŐHELY KÖNYVTÁRÁNAK NYÁRI ÉVADJA

Kühlungsborn Keleti-tengeri fürdő népkönyvtárának munkája.

A nyári hónapok a legtöbb könyvtáros számára a nyugalom időszaka. A kölcsönzések száma, többé vagy kevésbé, de esik. Lezárjuk az elmúlt félév munkáját és készülünk a következőre. Szabadságra utazunk. - Megtörténik másokkal is, hogy még üdülés alatt is bizonyos értelemben a könyv megszállottjai maradnak? Nézi az ember a könyvkereskedések kirakatait és beiratkozik az üdülő könyvtárába.

Ilyen alkalommal ismertem meg és tanultam meg nagyra értékelni az Ost népkönyvtárat Németország legnagyobb Keleti-tengeri fürdőhelyén, Kühlungsbornban. Egészen magától értetődő, hogy az a könyvtár típus, amelyet én a teljesen nem-hivatalos "fürdő- vagy üdülőhelyi könyvtár" elnevezés alatt szeretnék most ismertetni, nyáron éli igazán életét. S hogy mit tudnak ezek a könyvtárak teljesíteni, azt az Ost-könyvtár példáján szeretném értékelni. Egyelőre néhány szám: a könyvtár állománya kb. 3800 kötet. Ehhez jön még 900 kötet letét a rostocki kerületi könyvtárból és a Bad-doberani járási könyvtárból, továbbá a helyi iskoláktól megőrzésre átadott kb. 500 db. ifjúsági és gyermekkönyv.

Igy összesen kb. 5.200 db. könyv áll a 900 beiratkozott olvasó rendelkezésére, akik állandó kühlungsborni lakosok. Az olvasók nagyrészt azonban, azaz évadonként 2.000-t, azok az üdülők teszik ki, akik Németország minden részéből Kühlungsbornba jönnek pihenni. Naponként mintegy 30 új beiratkozás történik! 1954-ben az összes kölcsönzések száma 32.000 kötet volt. Beszédesen mutatja ez a szám, hogy milyen méretű munkát végez a vezetőnő, Brandt kartársnő és a melléje beosztott segédső.

A számadatok azonban nem árulják el a szellemet, amely egy könyvtárban uralkodik. A számok nem tudják kifejezni, amit az ember maga tapasztal és az olvasókkal folytatott beszélgetések is megerősítenek: a könyvtár atmoszféráját.

Az üdülővendég a pályaudvarról jövet jobbról reprezentatív világos épületet pillant meg, kerítésnélküli, hivatógó előkert mögött. A kiállított könyveket bemutató két nagy kirakati ablak szabad bepillantást enged egy 3 x 10 m. nagyságú tereembe, amely olvasóterem és kölcsönző egyszerre. A tereemben mintegy 15 látogató számára tudnak kellemes és színvonalas elhelyezést biztosítani, hirdetőket és folyóiratokat lehet helyben olvasni. Az asztalokon a legújabb napi és heti lapok találhatók, az állványokon pedig a legis-

merőbb havi folyóiratok. Megfelelő asztal, rajta a könyvkatalógusok nyújtanak lehetőséget az olvasók számára kívánságaik feljegyzésére, ha a könyvtárosnő segítsége nélkül akarnak válogatni. A kölcsönző pult mögött kb. ugyanakkora termet lehet látni, itt állnak a könyves állványok és a munkaasztalok.

Látogatásaim alkalmával az volt az érzésem, hogy a könyvtár nyitvatartási beosztása jelentősen hozzájárult az olvasói és kölcsönzési számokban túlrögződő nagy eredményekhez. Ugyanis naponta 8-12 és 15-17 óráig, szerdán és szombaton 19 óráig van nyitva.

Egy könyvtár értékét leginkább úgy lehet lemérni, hogy megkérdezzük az olvasókat, honnan jöttek, mi a benyomásuk a könyvtárról, milyen kívánságokkal és várakozásokkal léptek be ide és hogy elégitették ki kívánságaikat. Én megtettem ezt és most szeretném 50 könyvtárlátogató feleleteit röviden összefoglalni; több napon át az egyik asztalhoz őket kértem egy kis interjura. Minden olvasóhoz, amikor megkapta a kért könyveket, az volt az első kérdésem, hogy otthonában is tagja-e egy nyilvános könyvtárnak? A felelet kivétel nélkül "igen" volt! Pozitív eredmény ez, amely az otthoni könyvtárak jó munkájára is enged bizonyos következtetéseket levonni. Mindenesetre meggondolkoztató, mennyire egybehangzóak ezek a feleletek!

Arra a kérdésre: "Bőtervezte-e nyaralásába az itteni könyvtár látogatását?" különböző válaszokat kaptam. A megkérdezetteknek kb. a fele már otthon szilárdan elhatározta, hogy üdülése alatt beiratkozik az üdülő könyvtárba. Ezek az olvasók tájékozottak voltak már, hogy könyvtárhálózatunk van olyan erős, hogy az üdülőhelyen is találunk nyilvános könyvtárat. Ismételten ezt a választ kaptam: "Miért cipeltünk volna magunkkal könyveket, hiszen tudtuk, mindenütt van könyvtár és Kühlungsbornban is el leszünk látva irodalommal?"

Az olvasók másik fele jó olvasópropaganda útján került a könyvtárba. A megérkezés utáni reggelen az üdülővendég asztalán a teríték mellett ott fekszik a rostocki kerületi könyvtár tájékoztató nyomtatványa, amely tetszetős formában, az üdülési időszakra összeállított olvasótervvel hívogat a könyvtár látogatására. Ezeket a nyomtatványokat a könyvtár dolgozói maguk viszik ki az üdülőkbe/ a különböző turnusok váltási időpontját előre megtudakolják/ és ők maguk osztják szét az asztalokon. Így a nyomtatvány minden egyes példánya betölti hivatását, t. i. azt, hogy eljut az üdülővendégekhez. Az olvasók 50 %-a így kerül a könyvtárba!

"Üdülési idejére vannak-e határozott kívánságai, tudja, hogy mit akar olvasni?" Igen, az olvasók tudják, mit akarnak. Nem a címek szerint, de a nagy vonalakban. A legtöbb felelet így hangzott: "Könnyűt, problémamenteset, lehetőleg vidámat és szórakoztatót!" További magyarázatképpen legtöbbször hozzáfűzték: "Szabadságunk alatt végre teljesen ki akarunk kapcsolódni és egy megfelelő könyv segítségével keressük ehhez". /Az olvasás pszichológiájáról egyszer megírandó könyvben ezeknek a kívánságoknak is kell majd egy fejezetet szentelni./ A könnyű olvasmány után a második helyet azok a könyvek kapják, amelyek a nyaralóhelyről /beleértve a tengert is/ adnak az olvasónak leírást. Nagyon keresettek a tájat ábrázoló képeskönyvek... A természetbarát

olvasó nélkülözi új környezetének állat- és növényvilágáról szóló rövid leírásokat... Az üdülő történettudós hiába kér könyvet, amely a vidék társadalmi és történeti fejlődéséről tájékoztatná. Itt átmeneti megoldásként a következő évre, addig is, amíg további tájismereti és természettudományi könyvek jelenhetnek meg, a vidékről szóló jó újság- és folyóiratcikkek összeállítását és együttes kiadását ajánlhatnánk. A kulturszövetség tagjai bizonyára megnyerhetők lennének erre a feladatra és értékes forrásokkal szolgálnának.

Következő kérdésem az volt az olvasókhöz: "Kielégítették-e a könyvekhez vonatkozó kívánságaikat és hogy vannak a kiszolgálással megelégedve?" Igen, általában az igényeket kielégítették. A kiszolgálásra vonatkozóan minden olvasó válasza dicsérő volt. A dicséret vérmérséklet szerint változott, általában az elismerés minden fokozatát kiemeltette. Minden esetben kiemelték, hogy az üdülővendégek azonnal jó kapcsolatra találtak a könyvtárban. Olyan tény ez, amely a kühlungaborni kartársnők kitűnő tapintatára enged következtetni. Itt ugyanis sokkal inkább, mint sok más könyvtárban nemcsak a puszta szaktanácsadás, hanem legalább annyira a kellő pillanatban kimondott emberi szó az, ami örvendetes és értékes kapcsolatot teremt olvasó és könyvtáros között. Hiszen az emberek üdülés közben nyitottakká válnak és az időjárásról szóló kis beszélgetés, amely otthon semmitmondó volna, itt barátságos jeladás arról, hogy együttérzünk a boldog nyaralóval. Vagy egy percnyi csevegés az elhelyezésről és ellátásról, s az üdülővendéget megint kellemesen érinti, hogy a könyvtáros, mint "bennszülött" érdeklődést mutat eziránt a fontos két nyaralási tényező iránt. Az olvasó kiszolgálásánál természetesennek tűnik, hogy ha férj az illető, ajánlanak könyvet felesége számára is, a mama pedig a kicsike számára is kap képeskönyvet, hogy ne oly gyakran zavarja a mamát olvasás közben! "Kicsiségek", mondhatná valaki, "de megszívlelendő kicsiségek. Ilyeneken mulik, hogy lesz-e jó és meleg léghő a könyvtárban vagy sem.

Sok olvasónak megvan a lehetősége, hogy szabadsága alatt összehasonlítsa a fürdőhelyi könyvtárat az otthonival. Biztos, hogy ennél az összehasonlításnál az olvasó nem a könyvállomány száma szerint ítél, hanem a könyvtárban uralkodó szellem és léghő szerint!

- Der Bibliothekar, 1955. 9.szám. 533-535.lap.